

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 10.07.2025

Meie 15.08.2025

nr 1.2-2/26-9, SOM/25-
0464/-3K
nr 8-2/3964

Psühhiaatrilise abi seaduse muutmise seaduse (ohjeldusmeetmete regulatsiooni kohaldamisala laiendamine) eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Justiits- ja Digiministeeriumile on kooskõlastamiseks saadetud psühhiaatrilise abi seaduse (PsAS) muutmise seaduse (ohjeldusmeetmete regulatsiooni kohaldamisala laiendamine) eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. Väljatöötamiskavatsuse (VTK) kooskõlastamisel märkisime, et eelnõu ettevalmistamise käigus tuleb analüüsida ka olemasolevate ohjeldusmeetmete regulatsioonide kohasust ja hinnata nende muutmise või täiendamise vajadust. PsAS § 14 ja järgnevad normid reguleerivad vaid tahtest olenematu vältimatu psühhiaatrilise abi saaja suhtes ohjeldusmeetmete kohaldamist, mis otsesõnu ei kohaldu PsAS §-s 17 nimetatud psühhiaatrilisele sundravile, kus tegemist on sarnase olukorraga kui tahtest olenematul ravil.

Valitsuskabineti 21.05.2020. a istungil kiideti heaks Justiitsministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi ühine memorandum, kus mh on viidatud vajadusele kaaluda ohjeldusmeetmete lubamist teatud olukordades ka kohtumäärusega ööpäevaringsele erihooldusteenusele paigutatud täisealiste isikute suhtes. Palusime eelnõu seletuskirjas esitada ülaltoodud analüüs.

Kooskõlastamiseks esitatud seaduseelnõu seletuskirjas puudub teave VTK kooskõlastamise tulemusest ning eelnõu vastavusest meie märkustele. See kohustus tuleneb hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 42 lg-st 2. Palume seletuskirja vastava informatsiooniga täiendada.

2. **Eelnõu § 1 punktiga 1** täpsustatakse PsAS § 1 lõikes 1 sätestatud seaduse reguleerimisala selliselt, et sellesse kuulub psüühikahäire käsitlemine (ohjeldusmeetmete rakendamine) ka vältimatu abi, kiirabi, statsionaarse eriarstiabi ja statsionaarse õendusabi käigus.

Seletuskirjas ei ole viidatud, millises õigusaktis on selgitatud vältimatu abi, kiirabi, statsionaarse eriarstiabi ning statsionaarse õendusabi olemus. Palume see lisada. Kehtivas PsAS-is neid termineid määratletud ei ole.

3. **Eelnõu § 1 punkt 2:** paragrahvi 14 lõike 1 muudatuse osas rõhutatakse seletuskirjas (lk 5), et ennetav ohjeldamine ilma konkreetse ohuta on keelatud, iga olukorda tuleb hinnata individuaalselt ja ohjeldamine on lubatud vaid tegeliku ohu korral. **Dokumenteerimine ja pidev järelevalve on seadusest tulenev nõue.** Ohjeldus ilma nende tingimusteta on ebaseaduslik. Palume seletuskirja täiendada sätetega, kust vastavad nõuded tulenevad.

Seletuskirjas puuduvad selgitused selle kohta, miks § 14 lõike 1 teksti on võrreldes kehtiva sõnastusega lisandunud „mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida“. Seletuskirjas räägitakse „vahetust ohust“, eelnõu tekstis on aga kirjas „otsene oht“. Kas vahetu oht ja otsene oht on samad? Seletuskirjas ei ole selgitatud, miks on enesevigastuse terminist loobutud. Palume täpsemalt selgitada, mida tähendab otsene oht isiku julgeolekule, mille poolest see erineb ohust isiku enda või teise elule, tervisele. Millised on muud vahendid lisaks vestlusele, veenmisele ja suulisele rahustamisele?

4. **Eelnõu § 1 punktiga 4** tunnistatakse seaduse § 14 lõike 3 kolmas lause kehtetuks. See tähendab, et seadusest jäetakse välja lause:

„Enne ohjeldusmeetme rakendamist peab arst isiklikult ja vahetult hindama isiku seisundit ning tegema otsuse ohjeldusmeetme rakendamise vajaduse ja rakendatava ohjeldusmeetme kohta.“

Seletuskirjas märgitakse, et muudatus võimaldab kiiremat ja paindlikumat esmast tegutsemist juhtumites, kus on vaja kiiresti reageerida isiku või teiste elu või tervist ohustavatele olukordadele ning kus arsti füüsiline kohapealne kohalolek ei pruugi olla viivitamata võimalik.

Paragrahvi 14 lõike 3 esimene ja teine lause jäävad kehtima. Sel juhul tekib küsimus, mis eesmärk on arsti teavitamisel, kui arst tegelikult ei hinda isiku seisundit, ei tee otsust. Mis on sellisel juhul teavitamise eesmärk?

5. **Eelnõu § 1 punkti 7** kohaselt asendatakse PsAS § 14¹ lõikes 2 lauseosa „vajaduse märgib arst isiku haigusloos“ lauseosaga „vajadus dokumenteeritakse“. Sõnastus hakkaks olema seega järgmine:

Ohjeldusmeetme rakendamise jätkamise vajadus dokumenteeritakse.

Seletuskirjas on selgitatud seda järgmiselt.

Muudatus aitab kaasa suuremale paindlikkusele praktikas (sh kiirabi, erakorraline meditsiin, statsionaarne õendusabi) ja vastavusele (digitaalse) ravidokumentatsiooni korraldusele, kus erinevad tervishoiutöötajad võivad teha sissekandeid ning ka selgemale õiguskeelele, mis ei eelda üksnes arsti sekkumist olukordades, kus otsustusvõime ja vastutus võib olla ka teistel erialaspetsialistidel. Muudatus ei vähenda meditsiinilist vastutust ega kvaliteedinõudeid, vaid loob tööjaotust võimaldava raamistiku.

Ei ole arusaadav, mida tähendab selgemale õiguskeelele kaasaaitamine. Palume seda seletuskirjas täpsustada.

Paragrahvi 14¹ lõike 2 esimene lause jääb kehtima. Ehk koos muudatusega näeks lõige välja selliselt:

(2) Arst peab kontrollima isiku, kelle suhtes on rakendatud ohjeldusmeetet, seisundit ja hindama ohjeldusmeetme rakendamise vajadust vastavalt isiku seisundile kuni ohjeldusmeetme rakendamise lõpetamiseni. Ohjeldusmeetme rakendamise jätkamise vajadus dokumenteeritakse.

Kas sellest tuleks aru saada, et arsti kontroll jääb läbivalt kehtima, sõltumata sellest, kes ohjeldusmeetet rakendas? Milline arst on see, kes peab seda kontrollima? Palume seletuskirja vastava informatsiooniga täiendada.

6. Vangistusseaduse (VangS) § 49 lg 3 järgi korraldab Tervisekassa tervishoiuteenuste osutamise kinnipeetavale, arestialusele või vahistatule. Viljandi Haigla Tartu meditsiinikeskuse sihtrühm on Tallinna Vangla, Viru Vangla ja Tartu Vangla kinnipeetavad ja vahistatud, kellele pakutakse keskuses järgmiseid teenuseid: erakorraline ja vältimatu abi ööpäevaringselt, esmatasandi arstiabi, ambulatoorne eriarstiabi (psühhiaatria,

nakkushaigused, radioloogia, oftalmoloogia, neuroloogia, ortopeedia, kirurgia, hambaravi) ning statsionaarne psühhiaatriline abi. Lisaks osutatakse politsei poolt kainenema toodud isikutele erakorralist ja vältimatut abi ööpäevaringselt. See tähendab, et patsient võib olla ka vanglas kinni peetav isik, kelle suhtes tuleb eristada vanglaametniku õigust VangS alusel ohjeldusmeetme kohaldamiseks ja tervishoiuteenuse osutaja õigust meetme kohaldamiseks PsAS alusel. Seletuskirjas tuleks selgelt välja tuua, et tervishoiuteenuse osutaja võimalus kasutada ohjeldusmeetet kinnipeetavast patsiendi puhul ei tähenda ühelgi juhul võimalust kaasata selleks vanglaametnikku. Vanglaametnikel on VangS-ist tulenevalt teised õiguslikud alused ohjeldusmeetmete kasutamiseks. Inimese suhtes ohjeldusmeetme kasutamisel peab olema selgelt eristatav, millisel õiguslikul alusel see toimub.

7. Juhime tähelepanu, et 25. mail 2025 jõustunud HÕNTE muudatusega kehtestati halduskoormuse tasakaalustamise reegel, mille kohaselt tuleb iga halduskoormust suurendava nõudega kavandada muudatused ka halduskoormuse vähendamiseks (HÕNTE § 1 lg 4¹). Käesoleva eelnõuga lisandub tervishoiuteenuste osutajatele kohustus korraldada tervishoiutöötajatele täiendkoolitusi. Palume ette näha ka halduskoormust tasakaalustav muudatus. Info halduskoormuse suurenemise ja tasakaalustamise kohta tuleb kajastada eelnõu seletuskirja sisukokkuvõttes (HÕNTE § 41 lg 2 p 3).
8. Käesoleva eelnõuga esitatud rakendusakti eelnõu kavandiga nähakse ette, et tervishoiuteenuse osutaja koostab ohjeldusmeetmete rakendamise juhendi. Tekib küsimus, kas tegelikult on vaja lisaks seaduses ja määruses sätestatule ka kolmandat täiendavat allikat, millega ohjeldusmeetme rakendaja kursis olema peab. Arusaadav on, kui juhendi eesmärk on vaid seaduse ja määruse sisu täpsustada, kuid ka sellisel juhul palume kaaluda sellise täiendava allika koostamise nõude lisamise vajalikkust.
9. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 5191 4873
markus.yhtigi@justdigi.ee

Margreth Adamson
Laura Glaase

Einar Hillep
Birgit Hermann